

Exam. Code : 103203

Subject Code : 1126

B.A./B.Sc. 3rd Semester

POLITICAL SCIENCE

(Indian Constitution)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt any **ONE** question from Sections A, B, C and D. Each question is of **20** marks (Total **80** marks) and must be of **1000** words. Attempt **ALL** questions from Section E. Each question is of **2** marks (Total **20** marks) and must be of minimum **50** words.

SECTION—A

1. Can the Indian Constitution be considered as federal ? Critically discuss the statement.

OR

2. Discuss the salient features of Indian Constitution.

SECTION—B

3. Evaluate Fundamental Rights to Life under Indian Constitution.

OR

4. The Directive Principles are designed to usher social and economic democracy in India. Comment.

SECTION—C

5. Critically discuss the position and powers of Indian Cabinet.

OR

6. Discuss the composition of High Court in India.

SECTION—D

7. Discuss the functions and powers of Council of Ministers.

OR

8. Discuss the powers and role of Governor in India.

SECTION—E

1. Union List.
2. Socialist nature of Indian Constitution.
3. Indian President.
4. Backward Classes under Indian Constitution.
5. Respect of National Anthem.
6. Member of Rajya Sabha.
7. Bonded Labour.
8. Role of Chief Minister.
9. Chief Justice of India.
10. Role of State Legislature.

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : ਭਾਗ ਓ, ਅ, ਏ, ਅਤੇ ਸ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹਨ। (ਕੁਲ 80 ਅੰਕ) ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 1000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਭਾਗ ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ। (ਕੁਲ 20 ਅੰਕ) ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 50 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।

ਭਾਗ—ਓ

1. ਕੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੰਖੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ? ਕਥਨ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

2. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

3. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਜੀਵਨ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

4. ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਿਧਾਂਤ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ੳ

5. ਭਾਰਤੀ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਸ

7. ਮੰਤਰੀ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਹ

1. ਯੂਨੀਅਨ ਸੂਚੀ
2. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੁਭਾਅ
3. ਭਾਰਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
4. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧੀਨ ਪਛੜੇ ਵਰਗ
5. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਗੀਤ ਦਾ ਆਦਰ
6. ਰਾਜ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ
7. ਬਾਂਡਡ ਲੇਬਰ
8. ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ
10. ਰਾਜ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਭਾਗ ਕ, ਖ, ਗ ਤਥਾ ਘ ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਮੈਂ ਸੇ ਕੋਈ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 20 ਅੰਕ ਹੈ। (ਕੁਲ 80 ਅੰਕ) ਤਥਾ ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰ 1000 ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇ। ਭਾਗ ਙ ਕੇ ਸਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਜਿਏ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ 2 ਅੰਕ ਹੈ। (ਕੁਲ 20 ਅੰਕ) ਤਥਾ ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰ 50 ਸ਼ਬਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇ।

ਭਾਗ—ਕ

1. ਕਥਾ ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੋ ਸੰਘੀਯ ਮਾਨਾ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ ? ਕਥਨ ਪਰ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਅਥਵਾ

2. ਭਾਰਤੀਯ ਸੰਵਿਧਾਨ ਕੀ ਪ੍ਰਮੁਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

भाग—ख

3. भारतीय संविधान के तहत जीवन के बुनियादी अधिकार का मूल्यांकन करो।

अथवा

4. निर्देशक सिद्धांत भारत में सामाजिक तथा आर्थिक लोकतंत्र बनाने के लिए डिज़ाइन किए गए हैं। टिप्पणी करो।

भाग—ग

5. भारतीय कैबिनेट की स्थिति तथा शक्तियों की आलोचनात्मक चर्चा करें।

अथवा

6. भारत में उच्च न्यायालय की संरचना पर चर्चा कीजिए।

भाग—घ

7. मंत्री परिषद् के कार्यों तथा शक्तियों की चर्चा कीजिए।

अथवा

8. भारत में राज्यपाल की शक्तियों तथा भूमिका पर चर्चा करो।

भाग—ङ

1. संघ सूची
2. भारतीय संविधान की समाजवादी प्रवृत्ति
3. भारतीय राष्ट्रपति
4. भारतीय संविधान के अंतर्गत पिछड़ा वर्ग
5. राष्ट्रीय गान का सम्मान
6. राज्य सभा के सदस्य
7. बंधुआ मज़दूर
8. मुख्यमंत्री की भूमिका
9. भारत के मुख्य न्यायाधीश
10. राज्य विधान मंडल की भूमिका।